

TALABALAR MOTIVATSIYASINI OSHIRISHDA RAQAMLI TA'LIM RESURLARINING MATEMATIKANI O'QITISH JARAYONIGA INTEGRATSIYASI

Urinbayev S.Q.

Toshkent iqtisodiyot va pedagogika instituti v.b. dotsenti

Tayanch so'zlar: axborot texnologiyalari, uzviylik pedagogik texnologiya mazmuni, jarayonlar uzviyligi, maqsad va vazifalar uzviyligi, metod, shakl va vositalar uzviyligi.

Ключевые слова: информационные технологии, содержание интеграции педагогических технологий, интеграция процессов, интеграция целей и задач, интеграция методов, форм и инструментов.

Key words: information technologies, content of pedagogical technology integration, integration of processes, integration of goals and tasks, integration of methods, forms and tools.

Kirish. Ilmiy-texnik taraqqiyotning zamonaviy bosqichida matematik bilimlar targ'ibotiga alohida e'tibor berilmoqda. Zero, matematika barcha ilmiy fanlarning nazariy hamda turli sohadagi ishlab chiqarishning amaliy asosidir. Shuning uchun ham talabalarning matematik qobiliyatlarini rivojlantirish - zamonaviy ta'lim eng muhim vazifalaridan biridir[2].

Raqamli, pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga tadbiq etish to'g'risida ham turli fikrlar mavjud. Masalan, raqamli-pedagogik tizimni takomillashtirish va pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga muvaffaqiyatli tadbiq etish uchun quyidagi vazifalarni amalga oshirish maqsadga muvofiq [1]:

- o'qituvchi va talaba shaxsini odam – inson – shaxs – individuallik – subyekt -komil inson shaklida shakllantirish;
- talaba va o'qituvchilarda muayan fazilatlar, xislatlar, sifatlar, xususiyatlar shakllantirish uchun treninglar, ishbilarmonlik o'yinlari, psixodramma va maxsus mashqlardan unimli foydalanish;
- o'qituvchilar malakasini oshirish yo'llarini takomillashtirish, ularda ijodiy izlanishlarni shakllantirish;
- reyting, test, modul tizimlari samaradorligini oshirishda boshqa metodlarni amaliyotga qo'llash;

- talabalar yoshiga fanning mohiyatiga binoan pedagogik texnologiya vositalarini saralash va zamonaviysini kashf qilish;
- matnlarda bayoniylikdan chekinish va muammolilik, ijodiylik, mustaqil fikrlashga o‘tash;
- ta’lim dasturining invariantlari, modifikatsiyalarini yaratish va amaliyotga joriy etish;
- o‘quv motivlarini shakllantirish uchun fanlararo aloqani takroriy bilimlarga yo‘l qo‘ymagan holda aniq amalga oshirish;
- ta’lim-tarbiya jarayoning faol, innovatsion, noan’anaviy, ijodiy uslublari va shakllarini qo‘llash.

Texnologiya tushunchasining mazmuni inson faoliyatining ma’lum bir sohasiga ko‘ra ochib beriladi. Masalan, ishlab chiqarishda: foydali qazilmalarni qazib olish, metallarga ishlov berish ham kitob bosib chiqarish texnologiyalar kabi jumladar qo‘llanilar edi [4].

Tadqiqot metodologiyasi va emperik tahlil. Ta’lim texnologiyasi uch bosqichdan iborat ko‘plab operatsiyalarni qamrab oladi: loyihalashtirish, amalga oshirish, nazorat qilish va baholash.

Loyihalash – mo‘ljallangan maqsad va uni amalga oshirish usul va vositalari yig‘indisini aniqlashdan iborat. Bu blok doirasida quyidagi ketma-ketlikda operatsiyalar amalga oshiriladi:

- ta’lim texnologiyasini amalga oshirish vaqtini aniqlash (o‘quv choragi, yarim yilligi, yillik va butun o‘qitish davri uchun);
- o‘quv materiallarini tahlil etish; maqsad va didaktik vazifalarni ajratib olish;
- o‘quv materiallarini ma’lum tuzilmaga keltirish va vaqt bo‘yicha taqsimlash;
- bilim, ko‘nikma va malakalarni o‘zlashtirish bosqichlari, shuningdek, shaxsning sifat va fazilatlarini rivojlantirishni aniqlab olish; talabalarning qiziqtirish usuli va vositalarni aniqlash.

Amalga oshirish bloki - bu loyihalash-tuzish blokida qo‘yilgan maqsadni amalga oshirish jarayoni.

Nazorat qilish, nazorat blokining vazifasi – qo‘yilgan maqsadni amalga oshirish maqsadida joriy, oraliq va yakuniy nazoratlarni o‘tkazish, ya’ni muntazam ravishda teskari aloqani ta’minlash va axborotga qayta ishlov berishdan iborat.

Matematika darslarida shaxsga yo‘naltirilgan raqamli-pedagogik texnologiyalaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Shaxsga yo‘naltirilgan matematikaga o‘qitish texnologiyasi quyidagi maqsadlarni o‘z ichiga oladi:

- 1) har bir talabani matematikaga qiziqtirish va hamkorlik muhiti sharoitlarida uni rivojlanishini ta'minlash;
- 2) talabalarning ijodiy imkoniyatlarini rivojlantirish;
- 3) har bir bolaning shaxsiy bilish qobiliyatlarini rivojlantirish;
- 4) shaxsga o'zini bilish, o'z o'rnini topish, o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishga yordam berish.

Natijalar. Matematika ta'limida raqamli-pedagogik texnologiyalarga asoslangan dars loyihalaridan foydalanish: birinchidan, ta'lim jarayonida turli modellarni foydalanishga yo'l ochadi; ikkinchidan, mavzulararo va predmetlararo uzviylik ta'minlanadi, uchinchidan, nazariya va amaliyot uzviyligini ta'minlash uchun muhim vosita bo'lib xizmat qiladi, to'rtinchidan, amaliy darslarni tabaqalashtirish va individuallashtirishga yordam beradi; beshinchidan, talabalarning mustaqil ishlashlari uchun imkoniyat yaratiladi. O'tilgan mavzularni takrorlash va umumlashtirish talabalarda alohida tushunchalarni hosil qilibgina qolmasdan, balki bir butun, yaxlit jarayon mohiyatining anglanishi, ta'lim uzviyligining idrok etilishi uchun yordam beradi. Har bir talabaga uning shaxsiy xususiyatlaridan kelib chiqqan holda bilim berish sharoiti yaratiladi.

Axborot texnologiyasi - kompyuter texnologiyasi sanalib, ta'lim oluvchilarning axborot bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantiruvchi, ularning intellektual qobiliyatlarini rivojlantiruvchi, optimal yechimlarini mustaqil yechishga va topishga o'rgatuvchi, tadqiqotchilik faoliyatlarini kuchaytiruvchi texnologiyadir. Kompyuterli o'qitishda o'rgatuvchi texnologiyalarni qo'llash natijasida o'quv maqsadlariga samarali erishiladi [2].

Xulosa va munozara. Shunday qilib, matematika ta'limida uzviylikni ta'minlovchi raqamli-pedagogik texnologiya elementlarini qo'llash uchun umumlashtirish va takrorlash darslarini chuqur tahlil qilish, ularning mazmunini hamda talabalarning mavjud bilim darajalarini aniqlash, sinf (auditoriya) xonasini texnik vositalar bilan jihozlash, ta'lim jarayonini zaruriy axborot vositalari bilan ta'minlash va nazorat ishlarini oldindan rejalashtirish talab etiladi.

Adabiyotlar:

1. Abdullaeva B.S. Fanlararo aloqadorlikning metodologik - didaktik asoslari. (Ijtimoiy-gumanitar yo'nalishdagi akademik litseylarda matematika o'qitish misolida): Ped. fan. doktori ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dis. –T.: O'zPFITI, 2016. – 264
2. Bershanskaya M.D. va boshqalar. Turli darajadagi ta'lim dasturlari uzluksizligi to'g'risida // Ta'limdagi innovatsiyalar. – Moskva, 2012. – No 5 – S. 45-55.
3. Beloborodova S.V. Nima uchun ular maktabda logarifmlarni o'rganishadi? // Maktabda matematika. – Moskva, 2014. – 8-son. – 35-39-betlar.

4. Begimqulov U.Sh. Zamonaviy axborot texnologiyalari muhitida pedagogik ta'limni tashkil etish // Pedagogik ta'lim. jur, 1 - son, 2014.

5. A.J. Seytov, F.X. Abdumavlonova. MAPLE matematik paketi yordamida geometrik masalalarni yechish. Ta'lim fanlari bo'yicha akademik tadqiqotlar, 2021. T.2 No 6 Pp.933-941

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqolada pedagogik tizimni takomillashtirish va pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga muvaffaqiyatli tadbiq etish va fan mazmuniga yaxlit qarashni shakllantirishdagi ahamiyati, matematika ta'limida uzviylikni ta'minlovchi raqamli-pedagogik texnologiya elementlarini qo'llashning asosiy masalalari va ularni hal qilish darajasi berilgan.

РЕЗЮМЕ

В данной статье представлены важность совершенствования педагогической системы и успешного применения педагогических технологий в образовательном процессе и формирования целостного представления о содержании науки, основные вопросы использования элементов цифровых педагогических технологий, обеспечивающих последовательность в обучении математике, и уровень их решения.

SUMMARY

This article presents the importance of improving the pedagogical system and the successful application of pedagogical technologies to the educational process and the formation of a holistic view of the content of science, the main issues of using digital-pedagogical technology elements that ensure coherence in mathematics education, and the level of their solution.